

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مُحَمَّدٌ وَّ نُصَلِّیْ عَلٰی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمِ وَعَلٰی عَبْدِہِ الْوَسِیْعِ الْمَوْدُوْدِ

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 03.06.2016

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤਕਵਾ (ਸੰਜਮਤਾ) ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤਕਵਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਇਸ ਇਰਸ਼ਾਦ (ਕਥਨ) ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਖ਼ਾਤਰ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰੋ ।

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 03 ਜੂਨ 2016 ਈ. ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਬੈਤੁਲ ਫ਼ਤੂਹ ਲੰਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ।

ਤਸੱਹੁਦ, ਤਊਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਇੰਸ਼ਾਅਲੱਹ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਮਜ਼ਾਨ ਮੁਬਾਰਕ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

ਰੋਜ਼ੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਰਕਾਨਾ (ਅੰਗਾਂ) ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੀ ਉੱਠਦੇ ਹਨ । ਸਿਹਰੀ (ਸਰਘੀ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ, ਇਫ਼ਤਾਰੀ (ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲਣ ਦੇ ਸਮੇਂ) ਬਾਰੇ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ, ਯਾਤਰੀ ਬਾਰੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਨਿਆਏਕਾਰ ਬਣਾਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਮੁੱਢ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਲ ਦਸੱਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ । ਸੋ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਲ ਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਆਪ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਜਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੀ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤਕਵਾ (ਸੰਜਮਤਾ) ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤਕਵਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਇਸ ਇਰਸ਼ਾਦ (ਕਥਨ) ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਖ਼ਾਤਰ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰੋ ।

ਇਕ ਵਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਤਾਂ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾ ਰੋਜ਼ਾ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬਾਦ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰੋਜ਼ਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਉਹ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਬਾਦ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ।

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਹਰੀ (ਸਰਘੀ) ਖਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਸਰਘੀ ਖਾਕੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਅਮ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਉਂ ਇਕ ਹਦੀਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਅਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਰੀ (ਸਰਘੀ) ਖਾਇਆ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਘੀ ਖਾਕੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿਹਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਮਹਿਮਾਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਸਿਹਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਯੁਰੀਦੁਲੱਹੁ ਬਿਕੁਮੁਲ ਯੁਸਰਾ ਵਲਾ ਯੁਰੀਦੁ ਬਿਕੁਮੁਲ ਉਸਰਾ” (يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਹਿਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਈਮਾਨ ਲਿਆਓ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੰਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ੇ ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋਣ । ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਮਿਨ ਨੂੰ ਮੋਮਿਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੂਖਮ ਨੁਕਤਾ ਚੇਤੇ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸੌਖ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿਣਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਣੀ ਦਾ ਸਬਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੂਰਨਤਾ ਲਾਭ ਦਾ ਸਬਬ ਹੈ । ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਖੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਰਮਜ਼ਾਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੁ ਤੁਸੀਂ ਰੋਟੀ ਖਾਓ । ਸੋ, ਗਿਆਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੋਟੀ ਇਹੋ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬ ਖਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੋ ਰੋਟੀ ਹੈ ਉਹ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਪਥਰ ਹਨ ਜੋ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਹਲਾਕਤ ਦਾ ਸਬਬ ਹਨ । ਮੋਮਿਨ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੁਕਮਾ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਜਾਏ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀਹਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰੱਬ ਖਾਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੋ ਰੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਫ਼ਸ (ਆਪੇ) ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹੁ ਤਆਲਾ ਬਿਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਸੋ ਜੇਕਰ ਸਰਘੀ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਖਾਧੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਚੰਗੀ ਵੀ ਖਾਧੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਬ ਖਾਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਅਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਢਿੱਡ ਭਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣੀ ਹੈ ਅਕੇ ਮਜ਼ਾ (ਸੁਆਦ) ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਨਫ਼ਸ (ਆਪੇ) ਲਈ ਹੈ ।

ਸਫ਼ਰ (ਯਾਤਰਾ) ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਇਕ ਥਾਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਮੈਂਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵਤਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਯਾਕੂਬ ਬੇਗ ਸਾਹਬ ਜੋ ਅੱਜ ਗ਼ੈਰ ਮੁਬਾਇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਅਸਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਧਰਮ ਸਖ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੌਖ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖ ਸਕੇ ਤਾਂ ਰੱਖ ਲਏ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ।

ਠਹਿਰਾਓ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਸਯੱਦ ਮੁਹੱਮਦ ਸਰਵਰ ਸ਼ਾਹ ਸਾਹਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਠਹਿਰਾਓ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਠਹਿਰਾਓ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ੇ ਨ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਦਿਨ ਠਹਿਰਨ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਲਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਦੀਆਂ ਉਸਦਾ ਦੂਜਾ ਵਤਨ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੇਕਰ ਰਖਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਬਿਮਾਰ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿਸਲਾਮ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੌਲਵੀ ਨੂਰੁੱਦੀਨ ਸਾਹਬ ਨੇ ਸ਼ੇਖ਼ ਇਬਨੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਇਕ ਕਥਨ ਕਿ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖ ਲੈਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਸਥ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾਂ ਲੰਘਣ ਦੇ ਬਾਦ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ “ਵਮਨ ਕਾਨਾ ਮਰੀਜ਼ਨ ਔ ਅਲਾ ਸਾਫ਼ਾਰਿਨ ਫ਼ ਇਦੱਤੁਨ ਮਿਨ ਅਯੱਮਿਨ ਉਖਰ’ (البقرة 186) (وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ) ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਉਹ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਬਾਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ । ਰੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ । ਬਾਦ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਬਹਿਰਹਾਲ ਉਸ’ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਹਨ, ਵਿੱਚਕਾਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਜੇਕਰ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਧੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਇਛਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਉਹ ਹੁਕਮ ਜੋ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਣ ਦਾ ਟੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਕਦਸ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਰੋਗੀ ਹੋਣ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵਗਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗੀ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਰੋਜ਼ਾ ਨ ਰਖਣ । ਰੋਗ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਣ । ਰੱਬ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕਤੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੈ ਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿਖਾਕੇ ਕੋਈ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਰੱਬ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਥੋੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤੀ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ ਲੰਮਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਸਗੋਂ ਹੁਕਮ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਅਤੇ ਇਸ’ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਰੋਗੀ ਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਜੇਕਰ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਦੂਲੀ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮੀਰ ਮੁਹੱਮਦ ਇਸਮਾਈਲ ਸਾਹਬ ਨੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦਿਲ ਘਟਣੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੱਥ ਪੈਰੂ ਠੰਡੇ ਹੋ ਗਏ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਡੁਬੱਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਝੱਟ ਰੋਜ਼ਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ । ਆਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਰੀਅਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸੌਖਾ ਮਾਰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੀਆਂ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹਬ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਮਾਣਾ ਅਰਜ਼

ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤ ਨਾਲ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਅਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੋ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋ ਉਚਿਤ ਮਾਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਲ ਮਾਰਗ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਕਦੀ ਰਮਜ਼ਾਨ ਅਜਿਹੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆ ਲਈ ਕੰਮ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕਰਕੇ ਉਧਾਰਣ ਲਈ ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਟਾਈ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਉੱਪਰ ਹੈ ਰੋਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ? ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ‘ਅਲ ਆਮਾਲੁ ਬਿਨ ਨੀਯੱਤਿ’ (الأعمال بالنیات) ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ । ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਸੰਜਮਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋਚ ਵਿਚਾਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜੱਦ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਰੱਖ ਲਏ ।

ਫ਼ਿੱਦਿਯਾ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਫ਼ਿੱਦਿਯਾ ਕਿਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੋਫ਼ੀਕ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ । ਰੱਬ ਦਾ ਹੀ ਵਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਤੋਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਰੱਬ ਤਾਂ ਕਾਦਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਕ ਮਰੀਅਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਇਲਾਹੀ ਇਹ ਤੇਰਾ ਇਕ ਮੁਬਾਰਕ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਜੀਵਤ ਰਹਾਂ ਕਿ ਨ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਛੁੱਟੇ ਹੋਏ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜਾਂ ਨ ਕਰ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤੋਫ਼ੀਕ ਮੰਗੇ । ਮੈਂਨੂੰ ਵਿਸਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਰੱਬ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸਕੀਨ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਖਾਣੇ ਦੀ ਰਕਮ ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਯਤੀਮ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੁਣ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮਿਸਕੀਨ ਨੂੰ ਖਿਲਾਏ ਜਾਂ ਜਾਂ ਯਤੀਮ ਤੇ ਮਿਸਕੀਨ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦੇਵੇ । ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵਾਕਫ਼ਕਾਰ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ ਖੁਲਵਾਉਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਓਥੇ ਵੀ ਖੁਲਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਬੇਖਬਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਟੁਟਦਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਰਘੀ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਬੇਖਬਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜੱਦ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਿਨ ਦੀ ਸੁਫ਼ੈਦੀ ਫੁੱਟ ਪਈ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਬੇਖਬਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੂਜਾ ਰੋਜ਼ਾ ਲਾਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਜੇਕਰ ਬੇਖਬਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾ ਪੀ ਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ ।

ਉਮਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਈ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਵੱਡੇ ਵੀ ਪੁਛਦੇ ਹਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹਿ ਅਨਹੁ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰੀਅਤ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਨੇੜੇ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਵਸ਼ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਚੇਤੇ ਹੈ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਮੈਂਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਪਰ ਕੁਝ ਮੂਰਖ ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਹ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਉਮਰ ਵਧਣ ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਂ ਇਕ ਉਮਰ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਅਗਿਆ ਤੇ ਸੁਨੱਤ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਕੁਝ ਅਭਿਆਸ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕੁਝ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਠਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਜੇ ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ੇ ਲਈ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ । ਮੈਂਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਕੇਵਲ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਣ ਦੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਜੱਦ ਰੋਜ਼ੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੁਆਈ ਸੀ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਰਖਵਾਇਆ ਸੀ । ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸ਼ੋਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਾਂਪਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ । ਫਿਰ ਇਕ ਉਮਰ ਅਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰੱਤ ਦੁਆਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਰੋਜ਼ੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰਖਣ । ਬਚਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਮਾਂਪਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਬਹੁਤੇ ਨ ਰਖਣ ਦੇਣ ਫਿਰ ਜੱਦ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰੱਤ ਦੁਆਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਵਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਨ ਰਖਣ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰੋਜ਼ੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖੇਗਾ ਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ । ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਸੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਦਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਇਦ ਰੋਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜੁਆਨ ਹੋਣ ਇਸ ਦੇ ਟਾਤਕਰੇ 'ਤੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਚਾ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਠਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰੋਜ਼ੇ ਦੀ ਉਮਰ ਅੱਠਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਤਾਂ ਨ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰੇਗਾ ਨ ਰੱਬ 'ਤੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਉੱਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰੇਗਾ । ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪੂਰੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਉੱਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਗੇ ।

‘ਤਰਾਵੀਹ’ ਬਾਰੇ ਅਕਮਲ ਸਾਹਬ ਗੋਲੀਕੀ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਮੁਬਾਰਕ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਲੋਕ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗ਼ਫ਼ਲਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਰਕਅਤ ਤਰਾਵੀਹ ਬਜਾਏ ਰਾਤ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਕਦਸ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ ।

‘ਤਰਾਵੀਹ’ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ ਹੋਈ ਕਿ ਜੱਦ ਇਹ ਤਹਜ਼ੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀਹ ਰਕਅਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਹਜ਼ੂਦ ਤਾਂ ਵਿਤਰ ਸਣੇ ਗਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਰਕਅਤਾਂ ਹੈ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਅਮ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਨੱਤ ਤਾਂ ਉਹੋ ਅੱਠ ਰਕਅਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਤਹਜ਼ੂਦ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਬਿਹਤਰ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਉਚਿਤ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਤਹਜ਼ੂਦ ਵੇਲੇ ਉਠਕੇ ਅੱਠ ਰਕਅਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ ਪਰ ਜੇਕਰ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ । ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ । ਵੀਹ ਰਕਅਤਾਂ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਅਮ ਦੀ ਸੁਨੱਤ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਨਣ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਹ ਵੀਹ ਰਕਅਤਾਂ ਜਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਕਅਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਅਮ ਦੀ ਸੁਨੱਤ ਅੱਠ ਰਕਅਤਾਂ ਤਹਜ਼ੂਦ ਹੈ ।

ਖ਼ੁਤਬਾ ਜੁਮਆ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਮੈਂ ਇਹ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਰਮਜ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖੱਦੀਆਂ ਜੋ ਮੈਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਸਾਨੂੰ ਤਕਵਾਂ (ਸੰਜਮਤਾ) ਉੱਪਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਭਵੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ।

Khulasa Khutba 03.06.2016

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Tarnslated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)

Toll Free Shoba Noorul Islam-1800-3010-2131